

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Ústecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola, Bílina, Lidická 31/18, okres Teplice

Lidická 18, 418 01 Bílina

Identifikátor školy: 600084876

Termín konání komplexní inspekce: 20. – 26. března 2002

Čj.	061 81/2002-2005
Signatura	Kf5cv126

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola, Bílina, Lidická 31/18, okres Teplice je příspěvkovou organizací zřízenou městem Bílina s účinností od 1. 1. 2002 zřizovací listinou pod č.j. I/1 ze dne 20. 12. 2001. Naposledy byla škola zařazena do sítě škol s účinností od 1. 9. 1998 a její kapacita byla stanovena na 398 žáků. Součástí školy je i školní družina s kapacitou 75 žáků. Ke škole patří odloučené pracoviště ve Vrchlického ulici 270/3.

Od předchozí inspekční návštěvy došlo v hlavní školní budově k rozsáhlé rekonstrukci sociálního zařízení a k výměně školního nábytku ve třídách dvou spodních podlaží, zbývá dokončit výměnu žákovského nábytku ve třetím podlaží, kde velikost židlí a stolů neodpovídá antropometrickým zvláštnostem žáků. Podle vyjádření ředitelky školy dojde v nejbližší době k obnově nátěrů zárubní a dveří tříd i kanceláří. Nevyhovující podmínky odloučeného pracoviště (malé třídy, nevhodné osvětlení pracovních míst zprava a zezadu) přetrvávají, neboť tabule nelze přemístit na jinou zeď. Pracovníci OHES provedli přeměření intenzity světla ve třídách a povolili další výuku v těchto učebnách.

Ve škole je umožněn celodenní přístup na internetové stránky na 18 počítačích v odborné pracovně a na 5 dalších počítačích v kancelářích školy. Žáci mohou jejich prostřednictvím posílat i své e-mailové zprávy, čehož hojně využívají především děti azylantů. Výuka probíhá ve třídách základní školy, ve speciálních třídách, v přípravném ročníku a vyrovnávacích třídách pro děti žadatelů o azyl. Od 3. září 2001 prošlo školou 69 dětí azylantů.

V době inspekční návštěvy docházelo do 23 tříd průměrně 370 žáků vzhledem k tomu, že počet dětí azylantů byl setrvale pohyblivý. Ve školní družině bylo zapsáno 45 žáků ve dvou odděleních a 20 žáků ve školním klubu.

Ve stejné době pracovalo ve škole 38 pedagogických pracovníků (včetně vychovatelek ve školní družině a externích učitelů).

Škola se profiluje prací s žáky, u kterých byly diagnostikovány specifické poruchy učení (integrování žáci), s žáky s mentálním postižením (speciální třídy) a vzděláváním dětí azylantů. Převážná část z nich dojíždí z PoS v Červeném Újezdu. Tato promyšlená profilace způsobila, že v posledních letech zaznamenala škola zvýšený nárůst žáků.

Vzhledem k různosti tříd jsou žáci základní školy vyučováni podle vzdělávacího programu Základní škola č.j. 16 847/96-2, žáci speciálních tříd podle vzdělávacího plánu č.j. 22 980/97-22 a v přípravné třídě podle učebního plánu č.j. 12 748/97-20.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Výuka na 1. stupni základní školy

V průběhu komplexní inspekce proběhly hospitace v matematice, vlastivědě, přírodovědě, ve všech součástech českého jazyka a ve všech třídách.

Navštívené hodiny byly pečlivě a promyšleně připravené, byť tomu někdy neodpovídal výsledný efekt vzhledem k nadměrně používanému frontálnímu způsobu práce. Plánování výuky a úpravy schválených učebních dokumentů respektují zvolený vzdělávací program a zajišťují kontinuitu mezi jednotlivými ročníky. Inspekce neshledala neplnění osnov ani obsahovou duplicitu. Vytčené výukové cíle zřetelně respektovaly aktuální složení třídy a braly ohled na výukové obtíže žáků se specifickými poruchami učení (dále SPU).

Vynikající podmínky výuky jsou v personálním obsazení, neboť ve sledovaných třídách a ročnicích vyučovaly v době inspekční návštěvy jen učitelky s plnou odbornou

a pedagogickou způsobilostí (dále i OPZ). Zatímco v prvních třídách byla bohatě využívána zásoba názorných pomůcek ať již profesionálně vyrobených, nebo vytvořených vyučujícími, a k dispozici byla vždy výborně připravená tabule, ve vyšších třídách bylo učebních pomůcek využíváno méně, didaktická audiovizuální technika pak nebyla využita vůbec.

Prostory pro výuku jsou svou velikostí, osvětlením a temperováním vhodné. Vybavením žákovským nábytkem a úložnými prostorami se od sebe třídy liší. Množství finančních prostředků od zřizovatele umožňuje jen postupnou výměnu opotřebovaného žákovského nábytku. Psychohygienické zásady byly v průběhu vyučování dodržovány změnami rytmu vyučování, chvilkami uvolnění i pěstováním správných návyků při čtení a psaní. K nedořešeným problémům patří dodržování hygieny po použití WC a po jídle, žáci nemají vlastní ručníky údajně na základě pokynu hygienika. K zajištění základní hygieny pro žáky z různého sociokulturního a národnostního prostředí je vyřešení tohoto problému nezbytné.

Při organizování vyučování převládala především frontální výuka. Ta byla v 1. třídách doplňována hravými formami práce, kreativní činností dětí, individuální pomocí žákům se SPU i za pomoci asistentky. Ve vyšších třídách frontální způsob práce oslaboval efektivitu výchovně–vzdělávacího procesu, učitelky odpověďmi na vlastní položené otázky a prací na tabuli místo žáků zužovaly prostor pro samostatnou aktivní práci. Efektivita byla mnohem vyšší tam, kde žáci pracovali ve skupinách či alespoň ve dvojicích. Učitelky naplňovaly základní pedagogické zásady, novou látku probíraly po zopakování a utvrzování látky starší, od činností jednodušších postupovaly ke složitějším a přihlížely k věkovým zvláštěnostem žáků i k jejich osobnímu tempu. Při hodinách používaly mezipředmětové vztahy. Interpretovaly učivo věcně správně, při činnostech žáků pracovaly s vhodnými metodickými postupy. Snažily se nevytvářet soutěživé prostředí, které by znevýhodňovalo žáky s rozličnými poruchami učení, hyperaktivitou a poruchami krátkodobé paměti. Především vzhledem k takovým žákům bylo prospěšné, že opakování látky, jejímu procvičování, shrnutí a upevňování bylo věnováno dostatek času. Žáci měli prostor pro vyjádření vlastních názorů, přispívali do výuky vlastními zkušenostmi a příklady z všednodenního života. V průběhu hospitací se inspekce setkala i s hodinami, které postrádaly dostatečnou pestrost a rozmanitost úkolů a tehdy se snaha učitelky mýjela účinkem. Zajímavost hodin se přímo odrážela v aktivitě žáků, která byla především v 1. třídách vysoká. Spolupracující chování žáků mimo použitých metod a forem práce ovlivňovalo i sociální složení třídy, kdy žáci s poruchami chování na sebe poutali více pozornosti vyučujících a tím narušovali plynulost vyučování.

Motivace a hodnocení byly přirozenou součástí všech vyučovacích hodin, byť měly rozdílnou kvalitu. Výrazně lepší byla motivace tehdy, používaly-li učitelky pestré formy práce, v prvních ročnících byla výrazná i motivace vnitřní. Při motivaci obvykle nescházel ani citový prožitek. Učitelky setrvalě oceňovaly snahu po nápravě a motivovaly žáky k lepšímu výkonu také formativním hodnocením. Pozitivní hodnocení povšechnými (holistickými) pochvalami mělo na práci žáků zřetelný vliv. Inspekce se setkala i s klasifikací, kdy byl zřetelně hodnocen žákův výkon. Pozitivním jevem bylo, že hodnocení obsahovalo téměř vždy analýzu chyb a někteří vyučující dovedou s chybou velmi dobře pracovat včetně toho, že ji při klasifikaci nepřeceňují a záměrně nevyhledávají. Prověřování znalostí a dovedností bylo vedeno vzhledem k charakteru učiva a bylo přiměřené věku žáků. Nedostatkem se jevil fakt, že závěr hodin obvykle nekončil hodnocením celkovým a již vůbec se neobjevoval pokus zapojit do hodnocení vyučovacího procesu žáky.

Velmi dobře je hodnocena interakce a komunikace mezi vyučujícími a žáky a mezi žáky navzájem. Vyučující respektují žákovu osobnost, připouštějí různost názorů a snaží se rozvíjet komunikativní dovednosti žáků. Setrvalým vysvětlováním nových pojmů a odborného názvosloví rozšiřují žákovu slovní zásobu a cenné je, že žáci nové pojmy aktivně používají. Vedle verbální komunikace byla zvláště v nižších ročnících používána i komunikace

neverbální, v 1. ročníku se jí žáci i učili. Někteří vyučující nedovedou účinně zvládat nespokojenost a rušivé chování žáků (především žáků hyperaktivních), kteří narušovali vyučování. Takovéto chování však nebylo pravidlem, většina žáků má k výuce pozitivní vztah a snaží se dohodnutá pravidla chování respektovat.

ČŠI hodnotí plánování a přípravu na výuku, podmínky výuky, motivaci a hodnocení i komunikaci a interakci ve třídách jako velmi dobrou, personální zajištění jako vynikající, používané metody a formy práce jako průměrné. Celkově hodnotí ČŠI výuku ve sledovaných předmětech na 1. stupni jako velmi dobrou.

Estetické předměty (hudební a výtvarná výchova na základní škole)

Výuku předmětů s estetickým zaměřením sledovala inspekce v hodinách hudební a výtvarné výchovy ve 3. až 8. ročnících.

Tři sledované hodiny odučila vyučující bez potřebné odborné a pedagogické způsobilosti (absolventka hudební konzervatoře a zároveň učitelka na místní ZUŠ), další hodiny pak vyučovaly učitelky s potřebným vzděláním. Všechny hodiny byly velmi promyšlené a pečlivě připravené.

Pozitivním jevem bylo velmi dobré materiální zázemí. Výuka obou předmětů probíhala vesměs v odborných pracovnách, kde jsou k dispozici vhodné názorné pomůcky, hudební nástroje, didaktická a reprodukční technika, keramická pec i pracovní stoly. Chvályhodným jevem je, že škola zajišťuje pro žáky i potřebné pomůcky, protože nemůže spoléhat na to, že by si je žáci nosili z domova a z pobytového tábora sami. Potřebné učebnice a zpěvníky jim vyučující zapůjčují v průběhu hodin a tím zabraňují jejich předčasnému zničení.

Velikostí a vybavením učeben, větráním tříd, strukturami hodin, zajištěním bezpečnosti žáků při práci s hlínou a pozorností, kterou vyučující věnovali péči hlasivkám žáků při metodicky správném rozezpívání, byly zajištěny kvalitní psychohygienické podmínky práce.

Zvolené formy práce podporovaly estetické cítění žáků, podněcovaly jejich tvůrčí kreativitu. Při výtvarné výchově se vyučující varovali toho, aby do výtvarných projevů žáků nešetně vstupovali a zároveň jim neumožňovali kopírovat cizí vzory. Při hudební výchově nezapomínali na procvičování muzikálního cítění, zařazovali do hodin rytmická cvičení, hravými prvky vedli žáky k pochopení nové látky (dirigování, určování rytmu písniček, nácvik nových písní) a umožnili žákům vyjadřovat se i pohybem. V hodinách nechyběly mezipředmětové vztahy, především s literaturou, ale i s chemií, přírodopisem a rodinnou výchovou. Hodiny byly vedeny snahou o maximální využití času a to bylo zvláště důležité při výtvarné výchově, kdy jednohodinová dotace neumožňuje vytvářet rozsáhlejší a skupinové práce a je překážkou při práci s keramickou hlínou.

Nedostatek času byl i příčinou, proč hodiny obvykle končily bez důkladnějšího zhodnocení činností žáků, i když toto hodnocení v průběhu hodin nechybělo, stejně jako nechybí hodnocení prostřednictvím klasifikace. Kontrolou žákovských knížek bylo zjištěno, že hodnocení v předmětech estetického charakteru má převážně pozitivní a motivační charakter. Vynikající byla vždy úvodní motivace, která působila i výchovně.

Při výtvarných a hudebních činnostech neměli žáci příliš možností se verbálně vyjadřovat, ale vyučující neopomněli rozšiřovat slovní zásobu žáků o nové odborné názvosloví. Největší potíže měli vyučující s udržením spolupracujícího a nerušivého chování žáků především při hudební výchově, kdy řada žáků se specifickými poruchami učení, hlavně žáci hyperaktivní, měli tendenci se předvádět. Je nutno konstatovat, že si vyučující dovedli udržet nad jejich chováním potřebný nadhled a neřešili konfliktní situace neadekvátně.

Vzhledem k velmi dobré úrovni všech výše uvedených sledovaných jevů hodnotí ČŠI práci ve skupině předmětů s estetickým zaměřením jako velmi dobrou.

Společenskovědní předměty

ČŠI sledovala kvalitu vzdělávání v hodinách českého jazyka, dějepisu a občanské výchovy. Ve všech třídách odpovídá časová dotace zvolenému učebnímu plánu. V českém jazyce a v občanské výchově je dodržena minimální dotace, v dějepise je ve všech třídách dotace dvouhodinová. Volitelné nebo nepovinné předměty této skupiny předmětů škola žákům nenabízí. Učivo mají vyučující rozvrženo do časově tematických plánů, v dějepise je počítáno s průběžnou i závěrečnou systemizací poznatků. Přípomínky ČŠI se vztahují k tematickým plánům učiva literární výchovy, kde při stávajícím způsobu plánování (každý učitel individuálně) není dostatečně zajištěna kontinuita mezi jednotlivými ročníky. Kontrolu plnění osnov literatury ztěžuje málo vypovídající způsob zapisování probraného učiva v třídních knihách. Výuka odpovídá zvolenému vzdělávacímu programu, v mluvnici se probíralo učivo nad rámec osnov (např. v devátém ročníku slovesné třídy a vzory, přechodník minulý) a jeho znalost byla vyžadována od všech žáků (jsou z tohoto učiva klasifikováni). Dále pak se v šestém a osmém ročníku probírá i některé učivo z větné skladby, jehož zařazení doporučují osnovy v devátém ročníku. Důsledkem pak je zbytečné přetěžování především žáků zaostávajících a žáků se specifickou poruchou učení.

Velmi dobré je personální zajištění výuky občanské výchovy, kde se z pěti hodin vyučují čtyři hodiny odborně a pedagogicky způsobilé a jedna hodina nekvalifikovaně. Škola však postrádá učitele s odborností pro český jazyk a dějepis. Ze tří učitelek českého jazyka jsou dvě nekvalifikované a jedna má kvalifikaci pro 1. stupeň, v dějepise je situace podobná, ze tří vyučujících jsou dva pedagogicky způsobilí a jeden je nekvalifikovaný. Nepříznivé personální podmínky do jisté míry poznamenaly kvalitu výuky v českém jazyce (zvláště volbu metodických postupů a zčásti i věcnou správnost).

Materiální podmínky jsou velmi dobré pro občanskou výchovu (vyučující má k dispozici spoustu vlastních i školních materiálů a odborné literatury) i pro český jazyk, průměrné pro dějepis. V českém jazyce je dostatek tabelárních pomůcek, nové poslechové ukázky pro literární výchovu, dostatečný je počet Pravidel českého pravopisu, další jazykové příručky jsou buď zastaralé, nebo jsou jen v omezeném množství. V dějepise chybí především atlasy a trojrozměrné pomůcky. Dostatečné je vybavení didaktickou technikou, postupně se doplňuje videotéka. V dějepise využili učitelé hlavně mapy, v občanské výuce žáci pracovali s různými materiály, všude se pro samostatnou práci používaly předtištěné nakopírované práce. Objevilo se i využití populárně naučné literatury. Fond učebnic je dostačující, v občanské výchově a v českém jazyce mohou učitelé využívat alternativní učebnice a v českém jazyce i další procvičovací materiály. Všichni vyučující jsou informováni o žácích se specifickými potřebami, v českém jazyce jim poskytují různé pomocné materiály, zohledňují je např. při psaní diktátů, popř. při klasifikaci, speciální přístup a individuální práci s těmito žáky inspekce v navštívených hodinách nezaznamenala.

Nepříznivé sociodemografické podmínky (ve třídách jsou vysoké počty žáků s různým stupněm poruchy učení a chování, cizinci s různým stupněm adaptace na nové prostředí, žáci z méně podnětného prostředí) znesnadňují práci učitelů a kladou zvýšené nároky na jejich trpělivost a psychiku.

Výuka byla řízena účelně, pokyny vyučujících byly srozumitelné a jednoznačné. Hodiny dějepisu a českého jazyka charakterizovala jednoduchá a stereotypní stavba, která negativně ovlivňovala soustředění a aktivitu žáků. Pokud nebyly hodiny zcela věnovány opakování, následoval po úvodním písemném nebo frontálním opakování zpravidla obsáhlý výklad, v mluvnici doplněný společným procvičováním v učebnicích, případně samostatnou prací žáků, v dějepise doprovázený poměrně obsáhlým zápisem. Ve všech hodinách dominoval

verbální projev učitele, a to nejen v průběhu výkladu nového učiva, ale i v hodině věnované opakování. Jen málo efektivní byla v mluvnici práce jedinců u tabule bez aktivnějšího zapojení ostatních žáků. V jedné z hodin v osmém ročníku se objevily i věcné chyby v učivu o interpunkci v souvětí a z didaktického hlediska bylo nesprávné zařazení velmi náročného a žáky matoucího cvičení ihned po výkladu nového učiva. Stejně tak není dodržován správný postup při větném rozboru, kdy žáci nejsou vedeni k pochopení vztahů a příčinných souvislostí. Výklad nového učiva v dějepise byl sice pro žáky zajímavý, nezbyl však už čas na utřídění nových poznatků a vyučující si neověřili, do jaké míry žáci nové učivo zvládli. Ke kladům naopak patří v českém jazyce péče věnovaná opravám písemných prací (žáci jsou důsledně vedeni k práci s vlastní chybou), organizování školního kola v recitaci a účast v místním kole, příprava vystoupení pro školní akademii. Vyučující českého jazyka nabízejí žákům ranní doučování.

V hodinách občanské výchovy se kladně projevuje účast kvalifikované učitelky na různých vzdělávacích akcích i její zájem o předmět. V navštívených hodinách byl výklad nového učiva omezen na nutné minimum, často byla zařazována promyšlená skupinová práce, kde se žáci učili zpracovávat informace, rozdělovat si úkoly, spolupracovat a výsledky své práce prezentovat před třídou. Žáci jsou vedeni k zájmu o dění doma i ve světě, k diskusi a k obhajobě svého názoru. Do výuky jsou zařazována témata zaměřena na profesní orientaci i na praktický život (žáci zpracovávají vlastní projekty), což následně v hodinách přispívá k jejich aktivitě a zaujetí pro práci.

Motivace v dějepise a v českém jazyce se zpravidla omezila na seznámení s cílem hodiny, v průběhu hodin využívali vyučující pochvalu, povzbuzení, motivační výzvy. Nevyužitá s výjimkou občanské výchovy zůstávala motivace vnitřní (žáci nebyli přesvědčeni o smysluplnosti své práce a předávaných poznatků). Při opakování poskytovali učitelé žákům zpravidla zpětnou vazbu, kladně hodnotili jejich výkon. Kontrola žákovských knížek potvrdila, že žáci mají ze všech předmětů dostatečný počet známek, přemíra známek z písemného zkoušení v některých třídách do značné míry handicapuje žáky se specifickými potížemi a cizince. Poměrně značný počet nedostatečných u některých z nich může mít spíše demotivující účinek. V závěru hodin zpravidla absentovalo hodnocení (nebo se omezilo na pochvalu za aktivitu) a kromě občanské výchovy nebyli žáci vedeni k hodnocení ani sebehodnocení.

Velmi příznivé komunikační prostředí panovalo v kvalifikovaně odučených hodinách občanské výchovy. V českém jazyce probíhá komunikační výchova systematicky v oblasti čtení, naslouchání a psaní (svůj písemný projev si žáci tříbí mj. prostřednictvím pravidelně zadávaných kontrolních slohových prací, nebo vlastními literárními pokusy). Přestože celková úroveň vyjadřovacích schopností žáků je nízká, jen výjimečně byli vedeni k vyjadřování celou větou a jen zřídka měli příležitost k souvislému mluvenému projevu. Chování žáků v průběhu inspekce bylo nekonfliktní, vyučující projevovali vůči nim trpělivost a vstřícnost, drobné projevy nekázně zvládali s přehledem.

Plánování je vynikající v občanské výchově, velmi dobré v dějepise a průměrné v českém jazyce. Personální zajištění výuky v dějepise a v českém jazyce je pouze vyhovující, velmi dobré v občanské výchově. Prostorové a psychohygienické podmínky jsou průměrné, materiální velmi dobré v občanské výchově a v českém jazyce, průměrné v dějepise. Metody a formy práce, stejně jako motivování a hodnocení, interakce a komunikace jsou v dějepise a českém jazyce průměrné. V občanské výchově jsou metody a formy práce vynikající, motivování velmi dobré a komunikace vynikající.

Celkově je vzdělávání v dějepise a v českém jazyce hodnoceno jako průměrné, v občanské výchově jako vynikající.

Výuka cizích jazyků ve 4. – 9. ročníku

Ve škole se vyučuje anglický a německý jazyk. Vzhledem k dlouhodobé nepřítomnosti jedné vyučující německého jazyka byla do plánu inspekční činnosti zařazena pouze výuka tohoto jazyka v 8. a 9. ročníku.

Týdenní dotace odpovídá vzdělávacímu programu Základní škola, podle zápisů v třídních knihách byly příslušné hodiny odučeny. Rámcové osnovy mají vyučující rozpracovány do časových a tematických plánů, v jejich plnění nebyly shledány žádné závažné odchylky.

Po personální stránce je výuka zajištěna pěti vyučujícími. Jeden vyučující je odborně a pedagogicky způsobilý, jeden má způsobilost pedagogickou a tři jsou nekvalifikovaní (jedna učitelka dokončuje dálkové vysokoškolské studium). Ve škole je pro výuku jazyků zařízena odborná učebna, která se současně využívá i pro výuku výpočetní techniky a při volitelném předmětu informatika. Jindy probíhá výuka v kmenových třídách. Jazyková učebna působí esteticky velmi dobře, je vybavena audiovizuální technikou, na stěnách jsou mapy a gramatické přehledy, vyučující i žáci mají dostatek slovníků, časopisů a dalších výukových materiálů. Ve sledovaných hodinách byly využity magnetofon, slovníky, časopisy, obrázkové kartičky, mapa a kopírované texty.

Výuka angličtiny v 7. – 9. ročníku je zorganizovaná tak, že jednu hodinu z tříhodinové týdenní dotace učí cizojazyčný lektor. V ostatních třídách je celý počet hodin odučen jedním vyučujícím. Organizace výuky ve sledovaných hodinách vycházela z frontálního způsobu práce, kdy dominantní roli hrál učitel. S výjimkou hodin zahraničního lektora byla výuka dobře připravená a promyšlená, volené metody respektovaly specifika probírané látky i věk a jazykovou vyspělost žáků. Stavba hodin byla klasická, po kontrole domácího úkolu následovalo opakování, výklad nové látky, její procvičení a zadání domácího úkolu. Sledované hodiny angličtiny nepostrádaly závěrečné shrnutí a zhodnocení. Určitým nedostatkem z hlediska psychohygiény bylo protažení závěru hodin do přestávky. V hodinách německého jazyka nezbyl vyučujícímu k závěrečnému hodnocení časový prostor. Zahraniční lektor sledované hodiny organizačně nezvládl. Výuka byla chaotická, instrukce žákům nejasné a nelogické, výukového cíle nebylo dosaženo.

Žáci byli motivováni sdělením výukového cíle na počátku hodiny, v průběhu hodiny pak pochvalou. Ve výuce angličtiny bylo motivující i zařazení projektů, které žáci společně vypracovali. Frekvence známek v žákovských knížkách je dostačující, ve sledovaných hodinách byli žáci hodnoceni známkou i slovně, klasifikace byla žákům zdůvodňována. V hodinách angličtiny bylo zařazeno celkově zhodnocení hodiny, v jednom případě se hodnocení aktivně účastnili i žáci. Zahraniční lektor žáky ani nemotivoval, ani nehodnotil.

Hodiny angličtiny byly vedeny převážně v cizím jazyce, v nižších ročnících žáci alespoň dostávali cizojazyčné pokyny. V hodinách němčiny vyučující používala cizí jazyk minimálně, byť disponuje dobrým jazykovým zázemím. Komunikace žáků byla lepší v hodinách angličtiny, kde byli vedeni i k určité kreativě a kontinuitě sdělení. V hodinách odpovídali na položenou otázku. Cizojazyčný lektor nerespektoval účel svého zařazení do výuky na škole, nepodněcoval žáky k mluvení, nesmyslně zařadil do výuky překlad čteného textu do češtiny.

Učební dokumenty se plní v obou jazycích. Podmínky výuky pro angličtinu jsou velmi dobré, pro němčinu průměrné. Použité formy a metody výuky, motivace a hodnocení práce ve sledovaných hodinách němčiny byly průměrné. Organizace výuky, motivace žáků, jejich hodnocení a rozvoj komunikativních dovedností v hodinách angličtiny byly velmi dobré, s výjimkou hodin zahraničního lektora, které byly hodnoceny jako nevyhovující.

Česká školní inspekce hodnotí celkově výuku cizích jazyků jako průměrnou.

Výuka přírodovědných předmětů na 2. stupni ZŠ

ČŠI sledovala kvalitu vzdělávání v matematice, fyzice, zeměpise a chemii (zde pouze 8. ročník). Z důvodu nemoci vyučujících nebylo možno v době inspekce hodnotit kvalitu vzdělávání v přírodopisu (ani v jednom ročníku) a chemii v 9. ročníku.

Hodinové dotace jsou v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu Základní škola. Jako volitelný předmět je žákům nabízen seminář a praktika ze zeměpisu. Výuka probíhá v souladu s osnovami (byla provedena kontrola odučené látky v třídních knihách za školní roky 2000/2001 a 2001/2002, dále v žákovských sešitech a v rozpracovaných tematických plánech učitelů). Laboratorní práce se realizují většinou v počtech doporučených osnovami.

Sledované předměty vyučují čtyři učitelé, z nichž dva jsou kvalifikovaní. Kvalifikovaně jsou vyučovány všechny hodiny matematiky a zeměpisu a 60 % hodin fyziky. K dispozici jsou dvě polo odborné učebny (chemie a fyziky), které však slouží zároveň jako kmenové třídy. Využívání didaktické techniky (videa, diapojektoru) bylo zaznamenáno v zeměpisu a chemii, minimální je využívání pomůcek pro provádění pokusů a při demonstracích. Omezený přístup k videu limituje i efektivitu jeho průběžného využívání. Pro všechny předměty mají žáci učebnice (sbírky, tabulky, atlasy), se kterými je v hodinách dobře pracováno. Prostředí tříd je poměrně podnětné, k výzdobě se využívá výtvarných i literárních prací žáků, výukových transparentů, nechybí květiny, nový žákovský nábytek. O něco horší je stav ve dvou třídách, které slouží i jako polo odborné.

Učivo je žákům prezentováno věcně správně. Velmi dobrá pozornost je věnována seznámení žáků s výukovými cíli, požadavky a strukturou hodin v zeměpisu a chemii. Výuka je organizována v drtivě většině hromadně, uplatňují se frontální způsoby práce (společné opakování, procvičování, řízený rozhovor, výklad). Ty jsou při současném využití práce ve dvojicích a zejména při výborně zvládaném řízeném rozhovoru plně efektivní v zeměpisu. Zde jsou žáci vedeni k analyzování informací, vysvětlování, zdůvodňování, hledání souvislostí. Velmi dobrá pozornost je věnována orientaci na mapě. V ostatních předmětech zůstávalo těžiště práce většinou na učiteli, práce s jedním žákem u tabule vedla často k pasivitě ostatních a mechanickému opisování vyřešených úloh. Často chyběla diferenciaci v přístupu a požadavcích na žáky, zohledňující jejich rozdílnou úroveň schopností a dovedností či důsledky specifických poruch učení. Ve většině hodin byl vytvářen prostor pro samostatnou práci žáků spojenou s individuální kontrolou i pomocí učitele.

Vědomosti a dovednosti žáků jsou průběžně ověřovány a hodnoceny. Podceňovány bývají závěry hodin - chybí zhodnocení hodiny, práce žáků či dání prostoru pro vyjádření žáků k hodině. Aktualizací učiva, uváděním příkladů z místního prostředí, zajímavostí a využíváním mezipředmětových vztahů se dařilo motivovat žáky v zeměpisu. Snaha po motivaci žáků videoukázkami, zpestření procvičování vyrobenými kartičkami byla zaznamenána v chemii. Individuální pomoc při řešení úkolů byla často zaznamenána v matematice, kde nechybí ani nabídka doučování a jeho realizace.

Výrazně pozitivní, uvolněná atmosféra, poznamenaná dobrou spoluprací žáků s učitelem na bázi důvěry a přirozené autority, byla patrná v hodinách zeměpisu. V hodinách nechyběly ani prvky humoru. Nestresová byla i atmosféra v hodinách chemie. Jinak se učitelům dařilo kázeňsky zvládat žáky, ti se nebáli projevit názor, pokládat otázku apod. Výjimku tvořily situace v matematice, kdy při kumulaci neúspěšných odpovědí žáků, hrubých chyb apod. bylo reagováno neadekvátně - demotivující skepsí a křikem, místo změny způsobu práce. Pozornost věnovaná komunikaci žáků byla celkově na průměrné úrovni, opomíjena byla při práci u tabule v matematice.

Plánování výuky sledovaných předmětů má velmi dobrou úroveň. Personální zajištění je velmi dobré (78 % vyučovacích hodin je odučeno kvalifikovaně). Materiální zázemí hodnotí ČŠI jako průměrné, psychohygienické podmínky jako velmi dobré. Organizaci výuky, volbu forem a metod práce, motivování a hodnocení žáků, vztahy učitelů a žáků v hodinách a jejich vzájemnou komunikaci hodnotí ČŠI jako velmi dobré v zeměpisu, jako průměrné v ostatních předmětech.

Celkově tedy hodnotí ČŠI zajištění a průběh výuky zeměpisu jako velmi dobré, v případě matematiky, fyziky a chemie pak jako průměrné.

Výuka tělesné výchovy na 2. stupni základní školy

Dvouhodinová týdenní dotace tohoto předmětu je v souladu s učebním plánem. Nabídka v rámci volitelných předmětů, doplňující základní kurz tělesné výchovy, vytvořena není. Učivo předepsané osnovami mají učitelé rozpracované formou časově tematických plánů pro jednotlivé ročníky. Závazné tematické celky jsou ve výuce realizovány, neplnění osnov nebylo zaznamenáno. V zápisech ve třídních knihách byla zaznamenána výraznější preference sportovních her. Do výuky je zařazeno i bruslení, žáci si mohou zapůjčit vybavení přímo na stadionu. Lyžařské kurzy škola zajišťuje, v letošním školním roce se jej však nepodařilo pro nezájem ze strany žáků a rodičů realizovat. Bezprostřední příprava náplně jednotlivých vyučovacích hodin, včetně koordinace využívání jednotlivých prostor, má velmi dobrou úroveň.

Výuka chlapců je zajištěna učitelem s potřebnou odbornou i pedagogickou způsobilostí. Po odchodu kvalifikované vyučující na mateřskou dovolenou zajišťují výuku dívek tři vyučující z 1. stupně. Výuka probíhá v tělocvičně školy, kde je dobré materiální zázemí pro gymnastiku a dostačující vybavení pro nácvik herních prvků sportovních her (i přes menší rozměry hrací plochy), ve sportovní hale a na místním velmi kvalitním atletickém stadionu. K dispozici jsou jednoduše vybavené šatny a sociální zázemí. Bezpečnost žáků při výuce i při přesunech mimo školu učitelé zajišťují. Opomíjena není relaxace a zohledňování zdravotních indispozic žáků.

Výuka probíhá v dvouhodinových vyučovacích blocích, kdy jsou odděleni chlapci a dívky. Spojovány jsou skupiny žáků věkově blízkých ročníků. Vyučující v úvodu hodin seznamují žáky se strukturou hodiny, náplní a výukovými cíli. Ve fázi rozcvičení jsou do tvorby hodin vhodně zapojováni i žáci. Metodicky jsou hodiny velmi dobře zvládnuty, učitelé sami činnosti demonstrují, nácvik rozkládají do postupných etap, nechybí vysvětlování jednotlivých kroků či zdůvodňování významu cviků pro posílení konkrétních svalových partií a zlepšení celkové obratnosti nebo herní dovednosti. Organizace hodin umožňuje úspěšné uplatnění všech žáků, zohledňovány jsou zdravotní i jiné fyzické handicap.

Příkladnou pozornost věnují učitelé analýze a průběžné korekci chyb, odhalování jejich příčin. Významným motivačním prvkem je i osobnost učitele a kladný, aktivní vztah ke sportu. Motivačně působí i možnost reprezentace školy ve sportovních soutěžích. V hodinách převládá pozitivní slovní hodnocení - nešetří se pochvalami za dílčí zlepšení zejména u méně zdatných žáků, jejich výkon jsou schopni ocenit i spolužáci spontánním potleskem. Žáci jsou vedeni i k autoevaluaci - porovnávání vlastních výkonů v časovém úseku. Klíčové dovednosti jsou klasifikovány dle předem daných kritérií, v konečném „účtování“ je však prioritou zejména snaha, přístup a vztah žáků ke sportování. Převažující výslednou známkou je výborná, ojediněle se objevuje chvalitebná.

V hodinách byl patrný výrazně kladný vztah žáků k předmětu. To je cenné zejména u žáků fyzicky méně zdatných, pro které díky citlivému přístupu učitelů a nastolené pozitivní atmosféře v jednotlivých skupinách nejsou hodiny tělesné výchovy postrachem. Učitelé těží ze své přirozené autority a oblíbenosti, komunikace se žáky funguje, ti jsou vedeni

ke vzájemné spolupráci. Jejich kladný vztah ke sportu se projevuje v zapojení do činnosti sportovních oddílů ve městě (zejména kopaná, lední hokej, atletika, judo, karate).

Plánování a bezprostřední přípravu výuky hodnotí ČŠI jako velmi dobré. Personální zajištění se zřetelem na míru odborné a pedagogické způsobilosti je průměrné. Velmi dobrá je organizace, volba metod a forem výuky. Vynikající pozornost věnují učitelé motivování a hodnocení žáků, totéž platí i pro oblast vztahů a komunikace v hodinách.

Na základě výše uvedených zjištění hodnotí ČŠI tělesnou výchovu jako velmi dobrou.

Výuka ve speciálních třídách

V rámci inspekce byl (s výjimkou VIII. D) sledován a hodnocen průběh vzdělávání ve všech speciálních třídách. Hospitační činnost byla v patnácti sledovaných hodinách rovnoměrně rozvržena mezi předměty s převahou naukového i výchovného charakteru.

Plánování a příprava výuky ve sledovaných předmětech vychází ze Vzdělávacího programu zvláštní škola č.j. 22980/97-22. Časová dotace odpovídá učebnímu plánu, členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami, ty jsou průběžně plněny. Mezi jednotlivými ročníky je zajištěna návaznost, při plánování výuky nedochází k obsahové duplicitě. Pedagogové mají učivo rozvrženo v časově-tematických plánech. Při jejich tvorbě vycházejí z členění učiva dle učebních osnov. Stanovené výukové cíle odpovídají aktuálnímu složení tříd, žáci nejsou v žádném předmětu přetěžováni. Bezprostřední příprava byla zodpovědná a vycházela z pedagogických možností vyučujících. Plánování a příprava výuky je velmi dobrá.

Podmínky výuky jsou celkově pouze vyhovující. Z celkového počtu všech vyučujících ve speciálních třídách, u kterých byly sledovány hodiny, nemá 90 % požadované vzdělání, pouze jeden vyučující je odborně a pedagogicky způsobilý. Odborná a pedagogická nezpůsobilost ovlivňovala kvalitu výuky zejména v oblasti metodické. Dvě třídy pro žáky s mentálním postižením jsou umístěny v hlavní budově školy, zde jsou vhodné výukové prostory. Sedm tříd je umístěno v samostatné budově, v odloučeném pracovišti školy. Ředitelka školy udělila výjimku z počtu žáků v těchto třídách. Učebny jsou vybaveny starším, vzhledem k výšce žáků vyhovujícím žákovským nábytkem. Vybavení dalším nábytkem pro uložení pomůcek je vzhledem k velikosti učeben pouze nejnutnější. Žáci i učitelé pracují s učebnicemi a pracovními sešity se schvalovací doložkou MŠMT. Materiálně technické vybavení pro výuku je celkově průměrné, ve sledované výuce chybí trojrozměrné a akustické vyučovací pomůcky, téměř všechny pomůcky, které vyučující používali ve sledovaných hodinách, byly vlastnoručně vyrobené. Všechny prostory budovy jsou udržovány v čistotě, učebny mají osobitost, na stěnách visí výukové tabelární obrazy, výzdobu tvoří žákovské rukodělné a výtvarné práce.

Struktura sledovaných hodin odpovídá věku žáků. Nezbytné organizační pokyny jsou jasné, přiměřené věku a mentálním možnostem žáků. Množství předávaných informací je vzhledem k náročnosti učiva a mentálním schopnostem žáků přiměřené. Výuka probíhala zejména formou frontálních činností a vzhledem k tomu, že se jedná o vzdělávání žáků s mentálním postižením, za malé podpory názorných a kompenzačních pomůcek. Organizace, formy a metody práce v naukových předmětech byly založeny na předávání již hotových informací, výuka nevytvářela prostor pro uplatnění aktivního učení. V rámci matematiky nebyly v potřebné míře uplatňovány alternativní způsoby řešení úkolů, početní činnosti nevycházely z praktických zkušeností žáků, i když to probírané učivo nabízelo. Nevhodné zařazení matematiky v 7. ročníku do páté vyučovací hodiny a v jiném dni do 1. a 5. vyučovací hodiny není z hlediska psychohygieny vzdělávání efektivní, neboť u žáků se projevuje zvýšená únava a nesoustředěnost. Metodické nedostatky byly zaznamenány ve výuce psaní v rámci českého jazyka. Žáci nejsou důsledně vedeni k dodržování psychohygieny před psaním i v jeho

průběhu. Organizace výuky v rámci samostatných prací umožňuje žákům pracovat individuálním tempem. Sledovaná výuka předmětů s převahou výchovného zaměření byla vedena na velmi dobré úrovni. Vždy byla dodržena bezpečnost práce, žáci pracovali se zaujetím, všechny činnosti byly velmi dobře materiálně zajištěny. Učivo bylo vždy interpretováno věcně správně. Organizaci, formy a metody práce hodnotí ČŠI celkově jako průměrnou.

Motivace a hodnocení byly zaznamenány ve všech sledovaných hodinách, i když s rozdílnou úrovní. Málo vyučujících využívá vstupní motivaci pro navození pracovní a vzdělávací atmosféry. Většina pedagogů zařazuje do výuky mezipředmětové vztahy a to především z oblasti přírodovědy a prvouky. Učitelé zjišťují znalosti a dovednosti žáků většinou uzavřenými otázkami, které jsou zaměřeny na pamětní zvládnutí učiva, jen sporadicky jsou žáci vedeni k aplikaci učiva. Zkoušení a opakování má pro učitele i žáky charakter zpětné vazby, při řešení úkolů je žákům poskytována pomoc a zadané úkoly respektují zásadu přiměřenosti. Za dobré výkony jsou žáci oceňováni pochvalou. Hodnocení je založeno na klasifikaci známkou, ani v nejnižších ročních není u žáků využito slovní hodnocení. Ze zápisů v žákovských knížkách a po náhodné kontrole školních sešitů je zřejmé, že frekvence známek je na velmi dobré úrovni, hodnocení respektuje individuální dispozice žáků a má převážně pozitivní charakter. Většina vyučujících nevěnuje patřičnou pozornost závěru hodin. Ty končily nejčastěji se zvoněním (nebo po něm). Jen někteří vyučující provádějí celkové shrnutí práce a hodnotí výkony žáků. Žáci nejsou systematicky vedeni k sebehodnocení. Motivace a hodnocení jsou celkově na průměrné úrovni.

Interakce a komunikace jsou založeny na respektování osobnosti žáka. Všichni vyučující k nim mají přátelský vztah. V rámci sledované výuky připouštějí různost názorů, zejména v předmětech výchovného charakteru nechávají čas pro diskusi a pozitivně ovlivňují psychosociální podmínky výuky. Tím, že pedagogové kladou žákům uzavřené otázky, není přirozeně rozvíjena komunikativní schopnost žáků. Většina učitelů se spokojí se správnou odpovědí, i když je jednoslovná. U některých (mladších) vyučujících není verbální projev na požadované úrovni, protože s žáky mluví hovorovou češtinou a v některých případech i nespisovně. Většina žáků má pozitivní vztah k výuce, v průběhu sledovaných předmětů proto nemuseli učitelé řešit projevy nežádoucího chování žáků. Interakce a komunikace jsou na průměrné úrovni.

Na základě výše uvedených poznatků hodnotí ČŠI průběh vzdělávání ve speciálních třídách jako průměrný a to pro personální a prostorové podmínky a v rámci vlastní sledované výuky vzhledem k využívání názoru a používaným metodám a formám práce.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Vzhledem k velmi dobrým výchovně-vzdělávacím výsledkům při výuce na 1. stupni, v zeměpisu i v oblasti výchov a vzhledem k průměrným výsledkům v přírodovědných a společenskovedních předmětech na 2. stupni, ve výuce cizích jazyků a ve speciálních třídách, hodnotí ČŠI vzdělávací proces ve škole celkově jako průměrný.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Prioritou školy a hlavním koncepčním záměrem je vytvářet multikulturní školu bez projevů násilí, s tolerancí a vzájemnou úctou v mnohonárodnostním prostředí, ve kterém bude

absentovat jakákoliv forma rasismu. Zároveň je zájmem vedení školy vytvářet co nejlepší podmínky pro vzdělávání všech dětí, zvláště dětí handicapovaných mentálně i dětí s poruchami učení. Tato koncepce je základem pro organizování chodu školy, pro vytváření kulturního prostředí, kvalitního pedagogického zázemí a uspokojivých mezilidských vztahů. Počítá s loajalitou pracovníků se školou, s podporou stanovené koncepce a s jejich zájmem o školní výsledky. Z této koncepce vychází roční, pololetní i měsíční plánování, v němž jsou určeny konkrétní úkoly a jmenovitá zodpovědnost za jejich splnění. Úspěchy stanovené koncepce dokládá úzká spolupráce s azylovým zařízením v Červeném Újezdu, účast v mezinárodních projektech Modré z nebe, Junior Baťa Achievement, dále probíhá spolupráce s UNHCR, s multikulturním centrem, s informačním centrem OSN, s nadací OSF, jsou vypracovávány vzdělávací projekty, mimo jiné Škola pro všechny. Takto rozsáhlá činnost se neobejde bez podpory pedagogických i nepedagogických pracovníků a místní samosprávy, již si ředitelka školy velmi cení. Péči o vstřícné prostředí oceňují i rodiče, kteří v odevzdaných dotaznících z 87 % kladně hodnotí klidnou a přátelskou atmosféru ve škole a ve třídách.

Vzhledem k mnohonárodnostnímu složení žáků a k jejich rozdílným inteligenčním schopnostem nabízí škola paletu mimoškolní činnosti ve školní družině i ve školním klubu, řadu kroužků sportovních, estetických, kroužky informatiky, užitého a výtvarného umění apod. Pro žáky jsou vypracovávány individuální vzdělávací plány a škola má navázanu spolupráci s psychologem v SPC a PPP. Ve škole pracují dvě romské asistentky, jejichž činnost vedení školy vysoce oceňuje.

Organizování

Vzhledem k tomu, že škola má odloučené pracoviště ve Vrchlického ulici, muselo vedení školy jasně vymezit kompetence pracovníků. Organizační schéma je jednoduché a účelné, vytvořené směrnice jsou jasné a v režimu školy zahrnují jak práva a povinnosti žáků, tak práva a povinnosti všech pracovníků školy.

K účelnému organizování chodu školy (vzhledem k širokému záběru činností a k problémům s personálním zajišťováním výuky) přispívá zavedení metodických orgánů. Pedagogická rada se schází pravidelně podle ročního plánu školy, řeší organizační záležitosti, probíhá při ní proškolení pracovníků (např. v BOPZ), zabývá se výsledky práce jednotlivých tříd i pedagogů a přijímá opatření k nápravám. Zápisy z pedagogických rad pedagogové parafují.

Odloučenost pracoviště si vynutila zajištění účelného toku informací k pedagogům i žákům. Informace mohou být předávány rychle a úplně. Škola podává informace zákonným zástupcům žáků při třídních schůzkách, prostřednictvím záznamů v žákovských knížkách i při individuálním jednání s rodiči, kteří mohou konzultovat problémy svých dětí s vyučujícími denně vždy před vyučováním a tuto možnost pravidelně využívají, jak se o tom ČŠI mohla přesvědčit. U žáků, kteří dojíždějí z 15 km vzdáleného azylového zařízení, je zajištěn kontakt s tamními sociálními pracovníky, na třídní schůzky docházejí vychovatelé DD Tuchlov a nejméně jednou za měsíc navštěvuje školu ředitelka uvedeného DD.

Zprávami v regionálním tisku a v televizních relacích (často sem zajíždějí televizní štáby) je o škole informována široká veřejnost. Navíc v místním kině probíhají pravidelné akademie žáků školy a tyto přehlídky amatérských uměleckých vystoupení mají již velkou tradici a jsou divácky velmi úspěšné.

Vedení a motivování pracovníků

Složitost pracovních úkolů v tomto školním zařízení nutí vedení školy k operativní pružnosti a flexibilitě. Během uplynulých let se podařilo stabilizovat pedagogický sbor na stmelěný kolektiv, jehož činnost přesahuje rámec pracovních povinností.

V době inspekční návštěvy pracovalo ve škole 16 pedagogů ve věku do 30 let, 21 starších a jeden v důchodovém věku. Toto příznivé rozvrstvení, při kterém mohou zkušenější učitelé předávat dovednosti začínajícím a nekvalifikovaným, je posíleno i délkou praxe jednotlivých skupin učitelů a vychovatelů (do 5 let má praxi 14 vyučujících, od 6 do 25 let 18 pedagogů a 6 pedagogů má praxi delší). Méně příznivé je složení podle dosažené odborné a pedagogické způsobilosti, kdy plně OPZ je 55,3 % pedagogů a nedostatky v odborném a pedagogickém vzdělání se při výuce v různých formách a v různé míře přece jen projevují. Zcela chybějí odborně a pedagogicky způsobilí učitelé pro výuku německého jazyka a praktických činností, dále pak chybějí učitelé českého jazyka, chemie a rodinné výchovy. Plně OPZ se vyučuje naopak matematika, přírodopis, zeměpis, hudební a výtvarná výchova. Vcelku příznivá je situace na 1. stupni, kde výuku zajišťuje 7 vyučujících, z toho 6 je plně OPZ. Nepříznivá situace je ve speciálních třídách, kde jen jeden učitel má odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilost, z ostatních 8 tři dálkově studují. (V současné době jsou čtyři kvalifikované učitelky na mateřské dovolené).

Vyučující mají zájem o doplňování vzdělání, a protože vysoké školy neumožňují dálkové studium v požadované šíři a pro všechny přihlášené, podporuje vedení školy jejich sebevzdělávací aktivity a účast na seminářích a vzdělávacích kurzech.

Všichni začínající učitelé a učitelé bez potřebné OPZ mají své uvádějící učitele. Ti zapisují pomoc a dohled nad kolegy do zvláštních sešitů a ten zase slouží pro kontrolu ředitelství školy. Uvádění učitelů do praxe trvá jeden až dva roky. Vedení školy se snaží stimulovat pracovníky morálně i hmotně, kritéria pro přiznávání osobního příplatku preferují podporu koncepce školy, vedení kroužků, spolupráci s Červeným Újezdem, práci s problémovými žáky, s žáky integrovanými i nadanými a zohledňuje sebevzdělávání. Tato kritéria jsou pracovníkům známa.

Kontrolní mechanismy

Vedení školy má vytvořen plán kontrol vždy na jedno pololetí a v něm pak konkrétní měsíční úkoly zaměřené na výchovně vzdělávací proces a provoz školy včetně kontrol BOZP. Provedení kontrol je rovnoměrně rozděleno mezi obě pracoviště a do všech oblastí školní práce. Výsledky kontrol využívají ředitelka školy a její zástupkyně při hodnocení práce a při stanovování osobních příplatků a odměn jednotlivých zaměstnanců. Hospitační záznamy mají potřebnou vypovídací hodnotu, jsou opatřeny závěry z kontrol a vytyčují další úkoly pro hospitovaného. Ten záznam z kontrol parafuje.

Škola se zapojuje do řady soutěží v okresním i celostátním měřítku, pro porovnávání výsledků vzdělávání slouží profesionálně vytvořené testy i soutěže Klokán a Klokánek. Analýzu práce školy provedla soukromá agentura v rámci projektu Škola pro všechny.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Vedení školy musí zabezpečovat různorodou práci při výchovně-vzdělávacích činnostech s žáky – cizinci, s žáky mentálně postiženými i s žáky se SPU a také s žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Vzhledem ke kvalitám koncepční práce školy a ke kvalitám organizování chodu zařízení, k vedení pracovníků (bez ohledu na obtížně řešitelnou situaci v personálním zajišťování výuky a výchovy), pro soustavnou kontrolní činnost spojenou s analýzou nedostatků a úspěchů školy hodnotí ČŠI podmínky vzdělávání ve škole jako vynikající.

HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI VYUŽÍVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PŘIDĚLENÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU VZHLEDEM K ÚČELU JEJICH POSKYTNUTÍ A VZHLEDEM K UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení efektivity čerpání NIV

Pro kontrolované období roku 2001 byly stanoveny nepřekročitelné závazné ukazatele rozpočtu neinvestičních prostředků: přidělené neinvestiční prostředky celkem, z toho vyčleněné prostředky na platy, ostatní platby za provedenou práci a přepočtený počet pracovníků. Kontrolou nebylo zjištěno překročení žádného ze závazných ukazatelů.

Rozpočtovou změnou ke dni 30. 11. 2001 byl s konečnou platností upraven rozpočet neinvestičních prostředků pro rok 2001. Zúčtování se státním rozpočtem vykázalo nulový hospodářský výsledek.

Škola vede podvojně účetnictví pomocí výpočetní techniky. Předložený účtový rozvrh obsahoval přehled používaných účtů v daném období a použitá účtová osnova odpovídá stanoveným postupům účtování. Pro oddělené sledování státní dotace od finančních prostředků zřizovatele účetní jednotka využívala rozlišení organizačním znakem. Proučtování příspěvku ze státního rozpočtu neprokázalo porušení platných předpisů, zúčtované finanční částky souhlasily s bankovními výpisy v roce 2001.

Hodnocení efektivity čerpání mzdových prostředků

Závazné ukazatele mzdové regulace tj. limit počtu pracovníků, limit prostředků na platy škola v kontrolovaném období roku 2001 dodržela. Limit prostředků na ostatní platby za provedenou práci byl v poslední rozpočtové úpravě v roce 2001 stanoven jako nulový.

Namátkovou kontrolou osobních spisů zaměstnanců bylo zjištěno, že zařazení do platových tříd a stupňů je v souladu s platným předpisem.

V roce 2001 byly čerpány nenárokové složky platu ve výši: 81,2 % u osobních příplatků a 18,8 % u odměn.

Rozpočet a zásady čerpání FKSP pro rok 2001 byly vypracovány. Tvorba a čerpání FKSP za rok 2001 je v souladu s vyhláškou o fondu kulturních a sociálních potřeb.

Hodnocení efektivity čerpání ONIV

Kontrola čerpání ostatních neinvestičních výdajů byla za sledované období provedena u všech položek nákladů za rok 2001. Nebylo zjištěno neúčelné a nevhodné čerpání ze státního rozpočtu. Celkové čerpání ostatních neinvestičních výdajů bylo vzhledem k přiděleným finančním prostředkům čerpáno na 103,63 %, navíc bylo použito prostředků z rezervního fondu a prostředků určených na odvody. Náklady byly vynaloženy na učebnice (48,9 %), školní potřeby (3,5 %), učební pomůcky (9,4 %), cestovné (0,9 %), DVPP (12,7 %), zpracování mezd (17,3 %), plavání (3,8 %), PC služby (0,3 %), balné učebnice (0,3 %), odbornou literaturu (0,8 %), poplatky ZPS (5,6 %).

Hodnocení efektivity čerpání účelových prostředků

V rámci ostatních neinvestičních výdajů byly účelově vyčleněny finanční prostředky na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Kontrole byly podrobeny veškeré účetní doklady vztahující se k této oblasti. Objem finančních prostředků byl v plné míře a účelově vynaložen.

Hodnocení výroční zprávy o hospodaření školy

Poslední vypracovaná výroční zpráva o hospodaření školy se vztahuje k roku 2000 a je součástí výroční zprávy o činnosti školy za školní rok 2000/2001. Je zpracována v souladu s platnými předpisy, obsahem jsou vypovídající údaje roku 2000.

Hodnocení efektivnosti využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem k učebním dokumentům

Prostředky přidělené ze státního rozpočtu jsou využívány efektivně a v souvislosti s účelem, na který byly poskytnuty.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Přípravná třída pro děti se sociálním znevýhodněním

Přípravná třída je součástí základní školy. Mezi rodiči je o zařazení dětí do této třídy zájem, proto je v současné době zapsáno celkem 18 žáků, z toho dva s odkladem povinné školní docházky. Počet zapsaných žáků převyšuje maximální hranici pro počet žáků ve třídě. Průměrně ji však navštěvuje denně 10 – 12 žáků.

V přípravné třídě pracuje odborně a pedagogicky nezpůsobilá učitelka a vychovatelka-asistentka učitelky, která zná prostředí, z něhož v převážné většině žáci pocházejí (asistentka pochází z prostředí romské komunity).

Výchovně vzdělávací činnost je rozdělena na dvě dopolední zaměstnání, kdy je pozornost zaměřena především na oblast zvládání sebeobsluhy a hygieny a na významnou jazykovou oblast (rozvoj slovní zásoby, překonávání komunikační bariéry apod.). Pedagožky ve výchovně vzdělávacím procesu uplatňují prvky „Metody dobrého startu“. Nedílnou součástí každého dne je pobyt venku s poznáváním okolí, přírody i města.

Učebna (herna) je prostorná, po estetické stránce velmi hezká. Žáci mají k dispozici rozmanité hry a stavebnice. Učebna je vybavena vhodným žákovským nábytkem, prostorem pro odpočinkové i herní činnosti. Učitelka má k dispozici pestrou škálu pomůcek, zároveň využívá audiovizuální techniku (video, radiomagnetofon).

Přípravná třída plní své poslání.

Školní družina

Na základě kontroly příslušné dokumentace bylo zjištěno, že ve dvou odděleních školní družiny je zapsáno 45 žáků a ve školním klubu 20 žáků. Povolena kapacita školní družiny tak není překročena.

Funkce vedoucí školní družiny není zřízena, školní družinu řídí zástupkyně ředitelky školy.

Povinná dokumentace obsahuje předepsané náležitosti, vnitřní řád školní družiny je srozumitelný a funkční, provozní doba byla schválena předepsaným způsobem ředitelkou školy. Činnost školní družiny se řídí měsíčními a následně týdenními plány, docházka žáků je řádně vedena v třídních knihách a nepravidelná docházka v docházkovém sešitě. Povinná dokumentace je vedena bezchybně.

Školní družina má v životě školy nezastupitelné místo, plní výrazně výchovné poslání i při péči o žáky - cizince z azylového pobytového tábora.

Výrazným pozitivem školního klubu je zaměření na dobrovolné volnočasové aktivity především romské mládeže a nabídka přitažlivých činností (romská hudba, tance, vaření apod.). Tato skupina pracuje za výrazné pomoci romské aktivistky.

Činnost a výchovné působení školní družiny a školního klubu hodnotí ČŠI jako vynikající.

Výchovné poradenství

Výchovné poradenství je rozděleno mezi dvě vyučující. Zástupkyně ředitelky školy je kvalifikovanou výchovnou poradkyní s dlouholetou praxí a na této škole se specializuje na volbu povolání. Volba povolání je zařazena i do předmětu občanská nauka od 7. ročníku. Během roku žáci pracují na projektech. Letos byl poprvé projekt *Abeceda podnikání* zařazen i do 7. třídy. Pro svou práci využívá i pravidelných kontaktů s rodiči žáků a cenné je především působení při volbě povolání u žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Zde pomáhá také úzká spolupráce s PPP (profitesty) i s Informačním poradenským střediskem Teplice. Druhá výchovná poradkyně v současné době končí studium výchovného poradenství a má v náplni práce zbývající záležitosti. Vede kartotéku integrovaných žáků, sleduje především pravidelnou docházku žáků do školy a v této souvislosti spolupracuje s odbory městského úřadu a okresního úřadu, s orgány péče o dítě a příslušnou složkou policie. Pravidelně spolupracuje s vedením školy, s rodiči a odborníky z PPP a zvláště s pracovníky SPC. Velmi dobrá je spolupráce s vychovateli a ředitelkou DD Tuchlov. Vzhledem k značnému počtu integrovaných žáků je v úzkém kontaktu s jejich třídními učiteli.

ČŠI hodnotí práci výchovného poradenství ve škole jako velmi dobrou.

Souběžně s komplexní inspekcí byla realizována tematická inspekce „Adaptační potíže žáků 1. ročníků ZŠ“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i na jiných školách, budou zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2001/2002.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zřizovací listina ze dne 20. 12. 2001
- rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol k 1. 9. 1998
- školní řád schválený 30. srpna 2001
- zápisy z pedagogických rad za školní roky 2000/2001 a 2001/2002
- třídní knihy za školní roky 2000/2001 a 2001/2002-03-26, třídní výkazy a katalogové listy žáků (namátkově)
- evidence žáků 1. ročníku školního roku 2001/2001 a evidence žáků – cizinců ve stejném období
- rozvrhy hodin jednotlivých tříd
- rozhodnutí ředitele školy o vřazení žáka do speciálních tříd (namátkově) včetně namátkově provedené kontroly osobní dokumentace žáků s postižením podle § 28 odst. 1 zákona 258/1996 Sb., o soustavě základních a středních škol (školní zákon) s následnými změnami a doplňky
- rozvaha Úč OÚPO 3-02 ke dni 31. 12. 2001 z 4. 2. 2002
- výkaz zisků a ztráty Úč OÚPO ke dni 31. 12. 2001 z 4. 2. 2002
- příloha Úč OÚPO 5-02 ke dni 31. 12. 2001 ze dne 4. 2. 2002
- rozpočtová změna k 31. 11. 2001 z 5. 12. 2001
- rozpočtová změna včetně dodatku k 30. 11. 2001 z 16. 1. 2002

- rozbor hospodaření za rok 2001 – zúčtování se státním rozpočtem ze 17. 1. 2002
- Hlavní kniha za rok 2001
- účetní doklady za období leden až prosinec 2001, které se vztahují k čerpání státní dotace
- Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2000/2001 a o hospodaření školy za rok 2000, projednaná dne 3. 9. 2001 v pedagogické radě
- výkaz o pracovnících a mzdových prostředcích (P 1-04) za období 1.- 4. čtvrtletí 2001
- zahajovací výkaz škol k 3. 10. 2001
- tvorba a rozpočet FKSP na rok 2001 včetně zásad pro jeho čerpání
- čerpání FKSP v roce 2001 a účetní doklady roku 2001
- mzdová a personální agenda pracovníků
- vnitřní platový předpis
- Organizační směrnice č. 2/1998 z 20. 8. 1998 o cestovních náhradách včetně dodatku č. 1 ze dne 15. 2. 2001
- účtová osnova, schvalování účetních případů, oběh účetních dokladů a písemností
- účtový rozvrh včetně číselníků dokladů a používaných symbolů analytik, účetní knihy a forma jejich vedení
- odpisový plán, směrnice pro evidenci, účtování a odpisování majetku, operativní evidence

ZÁVĚR

Základní škola Bílina, Lidická 31/18 je školou, která si již po řadu let buduje svou vlastní tvář a která se stává nezaměnitelnou mezi ostatními školami ve městě.

Její význam tkví především v tom, že poskytuje vzdělávání v systému mnohonárodnostní školy, kam docházejí děti z rodin azylantů, zároveň žákům z rodin bílinských usedlíků a dojíždějí sem i děti z DD Tuchlov. Systematická výchova k toleranci, krasové snášenlivosti, k absenci sociopatologických projevů mezi žáky, vstřícné jednání všech dospělých pracovníků školy, klidná atmosféra ve třídách, to vše umožňuje vzdělávat žáky z různých koutů světa, žáky se specifickými poruchami učení a zřízením speciálních tříd vzdělávat i žáky s mentálním postižením. Tím se vychází vstříc i moderním pedagogickým trendům vzdělávat žáky s mentálním postižením v prostředí běžných základních škol. Spokojenost rodičů s činností školy, s mimoškolními aktivitami, šíří informačního toku dosvědčil i výsledek dotazníkové akce. Ze 105 oslovených rodin vyjádřilo svůj názor 75 respondentů (71 %) a z nich 87 % se vyjádřilo k práci školy velmi pozitivně.

Ve spolupráci se zřizovatelem se daří školu postupně modernizovat a připravovat pro žáky i pedagogogy vhodné edukační zázemí.

Škole chybějí odborně i pedagogicky způsobilí učitelé, některé předměty na 2. stupni jsou vyučovány nekvalifikovaně, stejně tomu je i ve speciálních třídách. Vedení školy proto umožňuje vyučujícím dálkově studovat, avšak pedagogické fakulty neposkytují možnost dálkového studia předmětů, které se vyučují na 2. stupni základní školy. Tím kvalita výuky trpí a ve škole se pohybuje ve škále od průměrné úrovně k vynikající.

Vedení školy se snaží vytvářet příkladným plánováním a organizováním výuky, vedením pracovníků a soustavnou kontrolou vzdělávacího procesu potřebné podmínky pro práci ve škole.

Finanční prostředky ze státního rozpočtu využívá škola efektivním způsobem.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Vladimír Bečvář	Bečvář v.r.
Členové týmu	Mgr. Erika Bednárová	.Bednárová v.r.
	Mgr. Radek Dlouhý	Dlouhý v.r.
	Marta Dolinská	Dolinská v.r.
	Mgr. Věra Slezáková	Slezáková v.r.
	Mgr. Jaroslav Štilip	Štilip v.r.

Další zaměstnanci ČŠI Helena Knapíková, Alena Pospíšilová

V Chomutově dne 4. dubna 2002

Přílohy: 0

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2002-04-29.

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Mgr. Ivana Svobodová

Svobodová v.r.
podpis

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
OŠMT, Churchila 6, Krajský úřad Ústí n/L	2002-05-13	061 107/2002-2005
Městský úřad, Bílina	2002-05-13	061 106/2002-2005
Rada školy	---	---

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nebyly zaslány.